

מעבר מייצור חשמל מפחם לאנרגיות מתחדשות נייר עמדה

צומת דרכים קריטי

- ✓ בעקבות לחץ ציבורי של גרינפיס יחד עם התושבים, הוחלט בסיכום בין המשרד להגנת הסביבה למשרד האנרגיה שיחידות 1-4 של חדרה ייסגרו עד יוני 2022 אולם, השר שטייניץ הציב תנאים בעיתיים לסגירה.
- ✓ התנאים של שטייניץ לסגירה: (1) חיבור שלושה מאגרי גז (לוויתן, כריש ותנין); (2) בניית כושר ייצור של 1,200 מגוואט מגז טבעי.

המשמעות

- ✓ התושבים ימשיכו לסבול מהפחם לעוד שנים ארוכות: פיתוח של שלושה מאגרי גז גדולים והשלמת הליכי תכנון וביצוע למתקני גז כבירים צפויים לקחת הרבה יותר מחמש שנים. התושבים ימשיכו לסבול מהפחם לעוד שנים רבות. נוסף על כך, שטייניץ כבר לא יהיה שר האנרגיה וההחלטה עלולה לרדת לטמיון.
- ✓ נמשיך לפלוט גזי חממה לעוד שנים רבות: הגז מזהם ופולט גזי חממה (60% מהפליטות של פחם, 490 לעומת 820 גרם לקוט"ש מיוצר). מדובר בגז חממה שצריך להיפטר ממנו כדי להשאיר את טמפרטורת כדור הארץ בגבולות בטוחים¹. השקעה במתקני גז ענקיים תקבע את השימוש בו לעוד עשרות שנים, למרות שנחוץ מעבר ל-100% אנרגיה מתחדשת עד אמצע המאה.

אפשר אחרת

- ✓ אפשר לסגור את יחידות 1-4 קודם ולהציל חיי אדם: דו"ח המשרד להגנת הסביבה, שנכתב על ידי מנהלים לשעבר של חברת החשמל ומשרד האנרגיה, קבע שחיבור מאגר לווייתן יאפשר את השבתת היחידות ויבטיח את הביטחון האנרגטי של ישראל.²
- ✓ התשובה לפחם: מתחדשות, לא גז: אותו דו"ח של המשרד להגנת הסביבה מצא שאם ישראל תעמוד ביעדים להפחתת פליטות גזי חממה (ייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת והתייעלות אנרגטית), השבתת היחידות הפחמיות המזהמות לא צריכה להיות מלווה בבניית כושר ייצור נוסף עד 2029.

אויב מושבע של בריאות הציבור ושל הסביבה: הפחם במספרים

- ✓ השימוש בפחם גובה את חייהם של כ-159 בני אדם בשנה בנפת חדרה ואת חייהם של כ-61 בני אדם בשנה בנפת אשקלון.³ חמישה מיליון מתושבי ישראל סובלים מנוקי הפחם. באירופה, הפחם אחראי לתמותה מוקדמת של כ-22,000 בני אדם בשנה.⁴
- ✓ 44% מכמות החשמל שיוצרה בישראל בשנת 2015 הופקה מפחם, פי שניים מהמוצע באירופה.⁵ 87% מתחמוצות הגופרית (פי 4.4 מאירופה), 77.6% מתחמוצות החנקן (פי 3.1 מאירופה), 38% מהזיהום ו-41% מגזי חממה הנפלטים בישראל מכילים פחם.⁶
- ✓ התחנות הפחמיות של ישראל מלוכלכות מהתחנות האירופיות ומשחררות לאוויר כמויות גדולות יותר של חומרים מזהמים. למשל, תחמוצות גופרית - 1,380 מ"ג למ"ק לעומת 150; תחמוצות חנקן - 1,000 מ"ג למ"ק לעומת 150; חלקיקים נשימיים - 50 מ"ג למ"ק לעומת 15.⁷
- ✓ יחידות 1-4 פועלות בתחנת הכוח שבחדרה משנת 1981 ופולטות זיהום הגבוה פי עשרה מהתקן האירופאי.⁸

כדי להציל את חיי התושבים שסובלים מזיהום הפחם ולמגר את שינוי האקלים, על השר שטייניץ להבטיח סגירה הדרגתית של היחידות המזהמות 1-4 של חדרה עוד בקדנציה שלו, תוך הישענות על אנרגיות מתחדשות – ולא על גז – כתחליף לפחם המזהם: פחם Out, שמש In.

¹ דו"ח ה-IPCC, עמ' 1335. https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg3/ipcc_wg3_ar5_annex-iii.pdf

² <http://www.sviva.gov.il/infoservices/newsandevents/messagedoverandnews/documents/2016/orot-rabin-1-4-082016.pdf>

³ הערכת אגף איכות אוויר במשרד להגנת הסביבה. ראו: כהן, ה' (2015), 3 במאי. <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001032901>

⁴ Greenpeace International (2013). *Silent Killers: why Europe must replace coal power with green energy*. Retrieved from <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/climate/2013/Silent-Killers.pdf>

⁵ End if an Era: Why every European Country needs a coal phase out plan <https://www.greenpeace.de/sites/www.greenpeace.de/files/publications/end-of-era-coal-phase-out-plan-20151204.pdf>

⁶ המשרד להגנת הסביבה. נתוני מפלס 2015. http://www.sviva.gov.il/PRTRIsrael/Documents/2015/miflas_2015%20final.pdf עמוד 15

⁷ הנתונים מייצגים מ"ג למ"ק. הערכים הישראליים מופיעים בהיתר הפליטה. תקנים אירופיים של שנת 2010. (Industrial Emissions Directive 2010/75/EU) http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/LCP_D1_June_online.pdf

⁸ השוואה בין נתוני היתר הפליטה לבין ערכי BREF.